

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гуманітарний факультет
Кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ПОЛІЩУК

«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4.11 Середня освіта (фізична культура)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Освітній компонент: обов'язковий

Робоча програма з «Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня, за спеціальністю А4.11 Середня освіта (фізична культура) - 15 с.

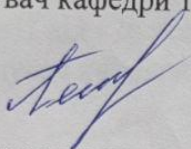
«28» серпня 2026 року

Розробник:

Мозолєв Олександр Михайлович, професор кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології, доктор педагогічних наук, професор.

Робочу програма затверджена на засіданні кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, протокол №1 від «26» серпня 2026 р.

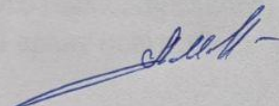
Завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології

Людмила ГУЦАЛ

Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Фізична культура» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми

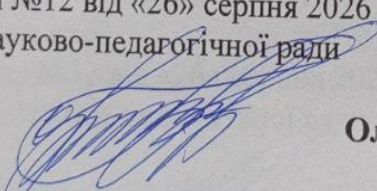

Олександр МОЗОЛЕВ

Схвалено науково-методичною радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Протокол №12 від «26» серпня 2026 р.

Голова науково-педагогічної ради

Олександр ПОЛЩУК

Затверджено вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Протокол №8 від «27» серпня 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4 Змістові модулі: 3	014.11 Середня освіта (Фізична культура)	Обов'язкова Рік підготовки: 2 Семестр: 3
Види занять: 1) аудиторна робота: лекції та практичні заняття; 2) консультації; 3) самостійна робота. Тижневих годин – 4 год	Освітній рівень – перший (бакалаврський)	Загальна кількість годин 120, з них: аудиторні заняття – 60 год 3 них: лекційних – 30 год; семінарських – 6 год; практичних – 24 год; самостійна робота – 60 год. Вид підсумкового контролю – екзамен
Зміст навчального матеріалу структурований за 3-ма змістовими модулями Модуль 1 Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури Модуль 2 Компоненти педагогічної майстерності вчителя фізичної культури Модуль 3 Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури		Види контролю: екзамен, оцінка за шкалою ECTS та за національною системою оцінювання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури» полягає в опануванні форм, методів і засобів педагогічного впливу на учнів загальноосвітньої школи задля розвитку фізичної культури і здоров'я збереження.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури» є:

➤ опанування сучасних теоретичних й практичних знань про принципи, форми, методи і засоби педагогічного впливу;

- ознайомлення з різними способами педагогічної взаємодії та технологією їх реалізації в освітньому процесі;
- вивчення специфіки організації й здійснення педагогічної діяльності у загальноосвітній школі, позашкільних навчальних освітніх закладах, тимчасових дитячо-юнацьких осередках.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основні поняття педагогічної культури, педагогічної майстерності, педагогічної творчості та їхні складники;
- зміст, завдання, мету, потреби професійного зростання, сутність педагогічних здібностей;
- сутність, функції, структуру, стилі педагогічного спілкування;
- причини конфліктів між педагогами й учнями та шляхи їхнього розв'язання;
- основні компоненти педагогічного авторитету;
- сучасні інноваційні технології фізичного виховання, об'єкти передового педагогічного досвіду та шляхи їх використання;
- основні форми й засоби підвищення професійної кваліфікації в системі післядипломної освіти;
- вимоги до атестації та кваліфікаційні рівні;
- структуру і головні напрями професійно-педагогічного самовдосконалення.

вміти:

- обґрунтувати сутність та спільні й відмінні риси у поняттях «педагогічна культура», «педагогічна майстерність», «педагогічна творчість», «педагогічні здібності»;
- характеризувати власний рівень сформованості комунікативних здібностей;
- долати психологічні бар'єри у спілкуванні з учнями, педколективом, батьками;
- розвивати техніку усного мовлення (інтонація, дикція, темп, ритм);
- конструювати власне педагогічне спілкування, керуючись знаннями особливостей цього процесу;
- організовувати педагогічну взаємодію у процесі бесіди з учителями, батьками, учнями з дотриманням вимог педагогічного такту;
- знаходити оптимальну стратегію взаємодії у конфліктній ситуації;
- запобігати педагогічним конфліктам та виходити з них;
- використовувати інноваційні технології, елементи передового педагогічного досвіду в системі фізичного виховання школярів;
- планувати й займатися професійним самовдосконаленням;
- проводити заняття з використанням різних педагогічних технік;
- оцінювати власний рівень готовності до педагогічної діяльності.

Перелік загальних та фахових компетентностей, які формуються в процесі оволодіння цією дисципліною:

Інтегральна компетентність. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері фізичної культури та туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів суміжних галузей наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про суспільство, розвиток суспільства, техніку та технології, використовувати різні види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 13. Здатність до адаптації та дії у нестандартних ситуаціях.

ЗК 14. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

СК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 3. Здатність розуміння фахової термінології, здійснювати пошук, аналіз та оцінювання інформації, необхідної для вирішення педагогічних завдань та професійного вдосконалення.

СК 4. Здатність використовувати у навчально-виховному процесі спортивне обладнання, інвентар та технічні засоби навчання.

СК 5. Здатність здійснювати навчальну, навчально-тренувальну, спортивно-масову роботу з різним контингентом учнів.

СК 10. Здатність аналізувати особливості сприйняття та результати засвоєння учнями навчального матеріалу з метою корекції педагогічного процесу для більшої його ефективності.

СК 11. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність.

СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку, оволодівати новими видами фізкультурної діяльності.

СК 13. Здатність застосовувати нові технології та сучасні методики навчання у фізичному вихованні.

СК 15. Здатність організовувати та проводити заходи щодо попередження та профілактики травматизму, надавати першу долікарську медичну допомогу, забезпечувати охорону життя учнів.

Перелік програмних результатів навчання, які формуються в процесі оволодіння цією дисципліною:

РН-З 2. Розуміти значення фізичної культури та спорту у формуванні всебічно й гармонійно розвинутої особистості.

РН-З 4. Знати та володіти сучасними педагогічними технологіями організації занять з фізичного виховання, туризму та фітнесу.

РН-З 6. Знати правила техніки безпеки і санітарно-гігієнічні вимоги щодо організації процесу фізичного виховання та професійної діяльності.

РН-З 7. Знати і володіти основами комплексного контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів, визначати помилки та шляхи їх усунення.

РН-У/Н 1. Знаходити та аналізувати фахову інформацію, проявляти навички критичного мислення, творчості, самостійності, колективної взаємодії.

РН-У/Н 5. Застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології, методики навчання й вдосконалення для вирішення професійно-педагогічних завдань.

РН-У/Н 6. Аналізувати педагогічні процеси, психічні, емоційні й фізіологічні стани учнів під час занять фізичною культурою.

РН-К 1. Володіння українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.

РН-К 2. Формувати комунікаційну стратегію з учнями та їх батьками, колегами з дотриманням морально-етичних норм і правил.

РН-К 3. Володіти прийомами спілкування та вміти використовувати їх у роботі з окремою особистістю і колективом, керуючись у своїй діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

PH-BiA 1. Аналізувати суспільні процеси у сфері освіти, професійні проблеми, події у світі спорту та фізичної культури, самостійно приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів та гуманістичних ідеалів.

PH-BiA 2. Удосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію, розширювати свій кругозір на сучасні світові та регіональні тенденції з розвитку фізичної культури і спорту, свідомо вчитися впродовж життя.

PH-BiA 3. Створювати освітнє середовище, що забезпечує рівноправні та справедливі умови для всіх учнів, незалежно від їх соціального стану.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури

Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна майстерність», складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі. Характеристика особистих якостей учителя.

Педагогічні здібності, їх характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.

Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна культура». Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

Сутність поняття «педагогічні функції». Характеристика функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.

Шляхи формування педагогічної культури вчителя: постійна спрямованість до самовдосконалення (педагогічного, методичного, морального, духовного); грані педагогічної культури (культура спілкування, духовне багатство, педагогічна етика, любов до дітей, педагогічний такт, професійна підготовленість, культура мовлення, світогляд, наукова ерудиція); єдність знань, методичних умінь, мовної культури, особистих якостей, педагогічної техніки, такту й оптимізму.

Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури

Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні форми та колективні форми методичної роботи, їхня характеристика. Сутність поняття "атестація педагогів". Різновиди атестацій: чергова і позачергова атестації, особливості проведення атестацій. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості.

Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

Поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації. Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття "професійна рефлексія", її типи.

Основні компоненти самостійної діяльності: стартовий інтелектуальний потенціал; мотиви формування безперервної освіти; навички самостійного оволодіння знаннями; уміння розумової діяльності; уміння самоорганізації пізнавальної діяльності. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

Змістовий модуль 2. Компоненти педагогічної майстерності вчителя фізичної культури

Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти

Сутність поняття «педагогічна техніка», її основні компоненти: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, уміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

Сутність поняття «педагогічна комунікація». Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер.

Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь.

Сутність поняття «педагогічне спілкування». Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.

Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження.

Імідж учителя фізичної культури.

Тема 5. Культура педагогічного спілкування

Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.

Техніка мовлення та її складові: чіткість і виразність мовлення; дикція; гнучкість, тембр і тональність голосу; швидкість мовлення.

Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика.

Пантомімічний образ вчителя: міміка, посмішка, контакт очей, міжособистісний простір. Критерії оцінювання ефективності техніки невербальної поведінки вчителя. Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика.

Культура рухів учителя фізичної культури.

Складові психотехніки вчителя: увага, зосередженість, жести, оцінка емоцій і управління ними, керування своїми почуттями.

Правила педагогічного спілкування

Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності

Сутність поняття «конфлікт», його провідні ознаки. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Види шкільних конфліктів. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.

Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні.

Класифікація конфліктів.

Стилі поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс.

Запобігання конфліктам. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; "урегулювання", "затихання", "подолання" конфлікту.

Змістовий модуль 3. Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури

Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури

Особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури. Функції вчителя фізичної культури. Професійні обов'язки вчителя фізичної культури.

Навчально-методична робота вчителя фізичної культури. Загально-педагогічні та спеціальні принципи навчання. Методична компетентність. Складові методичної компетентності вчителя фізичної культури. Складові навчально-методичної роботи вчителя фізичної культури.

Позакласна робота вчителя фізичної культури: мета, зміст та особливості організації. **Форми позакласної роботи вчителя фізичної культури.**

Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури

Сутність поняття «педагогічна творчість». Зміст педагогічної творчості вчителя. Критерії педагогічної творчості та їхня характеристика.

Педагогічна творчість вчителя фізичної культури. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.

Індивідуальний стиль професійної діяльності вчителя фізичної культури. Етапи розвитку індивідуального стилю професійної діяльності вчителя фізичної культури.

Моделювання педагогічних ситуацій як творча діяльність вчителя фізичної культури. Методи ситуативного педагогічного моделювання.

Тема 9. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності учителя фізичної культури.

Сутність поняття «інновації», «освітні інновації», «педагогічна інновація», «інноваційний потенціал педагога». Основні критерії педагогічних інновацій: новизна, оптимальність, результативність та ефективність, можливість творчого застосування в масовому досвіді.

Інноваційна діяльність учителя фізичної культури. Показники готовності вчителя фізичної культури до інноваційної діяльності. Сучасні інновації педагогічної діяльності вчителя фізичної культури. Інноваційні підходи проведення уроку фізичної культури.

Інновації дистанційного навчання. Переваги і недоліки дистанційного навчання з фізичної культури. Технології дистанційного навчання.

Напрями професійного розвитку вчителя фізичної культури. Якості, що характеризують інноваційну спрямованість професійного розвитку вчителя фізичної культури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	сем	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури						
Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	6	4		2		8
Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури	8	4	2	4		8
Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя	6	4		2		8

фізичної культури						
Разом за змістовим модулем 1	46	12	2	8		24
Змістовий модуль 2. Компоненти педагогічної майстерності вчителя фізичної культури						
Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти	10	2		2		6
Тема 5. Культура педагогічного спілкування	12	4		2		6
Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності	18	4	2	4		8
Разом за змістовим модулем 2	40	10	2	8		20
Змістовий модуль 3. Професійна, творча та інноваційна діяльність вчителя фізичної культури						
Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури	12	4		2		6
Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	10	2		2		6
Тема 9. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	12	2	2	4		4
Разом за змістовим модулем 3	34	8	2	8		16
Усього годин	120	30	6	24		60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна культура вчителя фізичної культури	2
2	Вирішення конфліктів у професійній діяльності	2
3	Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	2
2	Педагогічна культура вчителя фізичної культури	4
3	Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури	2

4	Педагогічна техніка, її компоненти	2
5	Культура педагогічного спілкування	2
6	Вирішення конфліктів у професійній діяльності	4
7	Професійна діяльність вчителя фізичної культури	2
8	Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	2
9	Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	4

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-----	-----

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури	8
2	Тема 2. Педагогічна культура вчителя фізичної культури	8
3	Тема 3. Підвищення кваліфікації, атестація та самоосвіта вчителя фізичної культури	8
4	Тема 4. Педагогічна техніка, її компоненти	6
5	Тема 5. Культура педагогічного спілкування	6
6	Тема 6. Вирішення конфліктів у професійній діяльності	8
7	Тема 7. Професійна діяльність вчителя фізичної культури	6
8	Тема 8. Педагогічна творчість вчителя фізичної культури	6
9	Тема 9. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури	4

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Основними методами навчання під час лекційних занять є словесно-наочні методи: пояснення, бесіда, розповідь, обговорення тощо; демонстрація слайдів, схем, малюнків, відео та аудіо матеріалів із використанням мультимедійних технічних засобів навчання. Виконання самостійної роботи студентами передбачається із використанням наступних методів навчання: самостійне критичне мислення (критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи, визначати прогалини знань і напрями, необхідні для успішної роботи); самовизначення (вибирати свою позицію в суспільстві та професійній діяльності, усвідомити свої інтереси, і відповідно до них визначити цілі та завдання самоосвіти); самоорганізація (уміти знаходити джерела інформації й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність); самооцінка (оцінювати свої можливості, уже наявні досягнення, їх успішність і можливості практичного застосування, прогалини й обсяг того, що ще потрібно зробити); самореалізація (реалізація своїх можливостей в самоосвіті, а також досягнень самоосвіти в

практичній діяльності); самоконтроль (здатність контролювати свою діяльність щодо здобуття знань на усіх етапах, а також власну професійну діяльність).

11. Методи контролю

Методи контролю – це способи, з допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної та інших видів діяльності студентів. Найдоступнішим методом контролю є планомірне цілеспрямоване й систематичне спостереження викладача за діяльністю студентів.

Педагогічні вимоги до організації контролю за навчальною діяльністю студентів:

1) індивідуальний характер контролю, що вимагає здійснення контролю за особистою навчальною роботою і поведінкою кожного студента;

2) систематичність, регулярність контролю на всіх етапах процесу навчання, поєднання його з іншими видами навчальної діяльності;

3) різноманітність форм проведення контролю, що забезпечують реалізацію навчальної і виховної функцій контролю, підвищення інтересу студентів до його проведення і результатів;

4) всебічність, яка означає, що контроль повинен охоплювати всі розділи навчальної програми, забезпечувати перевірку теоретичних знань, інтелектуальних і практичних умінь і навичок студентів;

5) об'єктивність контролю, що усуває суб'єктивні й помилкові оціночні судження і висновки викладача, які ґрунтуються на недостатньому вивченні студентів чи упередженому ставленні до деяких з них;

6) диференційований підхід, що враховує специфічні особливості кожної теми навчального предмета і окремих його розділів, а також індивідуальні якості студентів;

7) єдність вимог.

На різноманітних етапах навчання використовуються різноманітні види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації.

Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок учнів з предмету чи розділу, який буде вивчатися.

Поточний контроль здійснюється в повсякденній роботі з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів.

Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань студентів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, навчального року.

За формами контроль поділяється на індивідуальний, груповий і фронтальний. У навчальному процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного, письмового, практичного (лабораторного), машинного контролю і самоконтролю студентів.

Усне опитування здійснюється в індивідуальній і фронтальній формах. Мета усного індивідуального контролю – виявлення викладачем знань, умінь і навичок окремих студентів. Студентові пропонується дати відповідь на загальне питання, яке в подальшому розбивається на ряд конкретних, уточнюючих. Додаткові питання при індивідуальному контролі даються при неповній відповіді студента.

Усний фронтальний контроль (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу. При фронтальному опитуванні викладач очікує від студентів чітких, лаконічних відповідей з місця. Використовується він переважно з метою повторення і закріплення навчального матеріалу на короткому проміжку часу.

Письмовий контроль, це переважно фронтальні контрольні роботи. Фронтальні контрольні роботи можуть бути розраховані на все заняття або його частину. Письмові роботи можуть пропонуватися також у формі звітів, графічних побудов, карток та ін.

Програмований або тестовий контроль – пропонується студентам з декількох варіантів можливих відповідей вибрати правильну. Переваги машинного контролю в його неупередженості. Однак, він не виявляє способу отримання результату, утруднень, типових помилок та ін.

Методи самоконтролю – уміння самостійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків.

Підсумковою формою контролю з навчальної дисципліни є диференційований залік, який може проводитись або в усній або у письмовий формі, і до якого допускаються студенти, які успішно виконали індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Питання до екзамену

1. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури.
2. Характеристика особистих якостей вчителя фізичної культури.
3. Розкрийте зміст дидактичної функції вчителя
4. Розкрийте зміст розвивальної функції вчителя.
5. Розкрийте зміст виховної функції вчителя.
6. Розкрийте зміст оздоровчої функції вчителя.
7. Розкрийте зміст організаційної функції вчителя.
8. Розкрийте зміст комунікативної функції вчителя.
9. Розкрийте сутність поняття «педагогічна майстерність».
10. Розкрийте сутність поняття «педагогічна культура».
11. Розкрийте сутність поняття «педагогічна техніка».
12. Що включає методична майстерність вчителя фізичної культури.
13. Етапи формування педагогічної майстерності вчителя фізичної культури.
14. Які особисті якості важливі в професійній діяльності вчителя фізичної культури.
15. Розкрийте сутність поняття «педагогічний такт», «педагогічна техніка».
16. Розкрийте зміст дидактичних здібностей вчителя фізичної культури.
17. Розкрийте зміст організаторських здібностей вчителя фізичної культури.
18. Розкрийте значення емоційної стійкості у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
19. Розкрийте значення спостережливості у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
20. Розкрийте зміст науково-пізнавальних здібностей вчителя фізичної культури.
21. Розкрийте значення культури мовлення у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
22. Комунікативні якості вчителя фізичної культури.
23. Завдання педагогічного спілкування вчителя фізичної культури.
24. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
25. Міміка, пантоміміка, емоційна виразність у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
26. Уміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
27. Культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска у професійній діяльності вчителя фізичної культури.
28. Розкрийте зміст іміджу вчителя фізичної культури.
29. Завдання педагогічного спілкування.
30. Виховне й педагогічне спілкування.

31. Міжособистісні стосунки в колективі, обмін інформацією, подолання скутості, налагодження взаємодії.
32. Виявлення і врахування індивідуальних рис учня.
33. Розкрийте сутність поняття «конфлікт». Види шкільних конфліктів.
34. Стили поведінки вчителя в конфліктній ситуації.
35. Основні методи вирішення конфліктів.
36. Співпраця вчителя фізичної культури з дирекцією школи у плануванні фізкультурно-масової й оздоровчої роботи в школі.
37. Сутність поняття «педагогічна творчість». Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури.
38. Залучення батьків до спортивного життя школи, консультації для батьків.
39. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності учителя фізичної культури.
40. Професійна майстерність учителя у формуванні в учнів потреби фізичного самовдосконалення.
41. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
42. Поняття самоосвіти вчителя фізичної культури. Засади організації самоосвіти вчителя фізичної культури.
43. Основні принципи самоосвіти вчителя фізичної культури: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації.
44. Самовдосконалення вчителя фізичної культури.
45. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3			Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		100
0-7	0-7	0-6	0-7	0-7	0-6	0-7	0-7	0-6	0-40	0-100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів; ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальні підручники, посібники, методичні матеріали.
2. Лекції, програми за навчальною дисципліною.
3. План-конспекти, зразки виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.
4. Відео та аудіо матеріали з окремих тем та розділів, малюнки, схеми тощо.
5. Мультимедійні засоби навчання.

14. Рекомендована література

Базова

1. Гончаренко, І. С., & Шевченко, О. В. (2023). Особливості педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Health & Education*, (4), 240-245.
2. Гончаренко, І. С., & Шевченко, О. В. (2024). Інноваційні технології у системі формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (213), 110-114. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-110-114>
3. Мозолев, О.М. (2025). Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури. Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво ХГПА, 126 с.
4. Мозолев, О.М., Хмара, М.А. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор. *Педагогічний дискурс*, 36, 7-14.
5. Савченко, Н. С. (2024). Шляхи формування педагогічної майстерності у майбутніх учителів фізичної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (214), 84-90. DOI: [10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90)
6. Солтик, О. (2022). Оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах інтегративного підходу. *Psychology Travelogs*,
7. Сороколіт, Н. (2022). Розвиток професійних компетентностей учителів фізичної культури в умовах Нової української школи. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 2 (58), 22-28.
8. Турчак, А. Л., & Маркова, О. В. (2019). Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури у позакласній фізкультурно-оздоровчій та спортивно-масовій роботі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (183), 38-42. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2019-1-183-38-42>
9. Хома, Т. В. (2021). Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 112 с.

Допоміжна

1. Бульба, О.В., Мозолев, О.М. (2024). Етапи формування педагогічної майстерності вчителя фізичної культури. *Scientific Collection «InterConf»*, (227), 59-63.
2. Грибан, Г.П., Отрошко, О.В., Солодовник, О.В., Крук, А.З., Засік, Г.В., Пуздимір, М.І., & Гошко, А.М. (2022). Формування професійних компетентностей учителя фізичної культури у здобувачів з використанням здоров'язбережувальних технологій навчання. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 6 (151), 46-51. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).09)
3. Мозолев О.М. (2025). Курс лекцій з дисципліни «Теорія і методика здоров'я» : навч. посіб., Хмельницький : ХГПА, 162 с.
4. Оксенюк, І.В., Ковальський, В.В., & Кашуба, А.А. (2019). Формування професійних компетентностей майбутніх вчителів фізичного виховання засобами спортивних ігор. *Науковий*

часопис НПУ імені М.П. Драгоманова, 12 (120), 89-92. DOI: [10.31392/NPU-nc.series15.2019.12\(120\)19.17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.12(120)19.17)

5. Шевченко, О.В., & Мельнік, А.О. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури засобами рухливих ігор. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 3К (176), 512-515. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).115](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).115)

6. Prystupa, Y., Muzyka, F., Kryshchanovych, S. ., Matviiv, V., & Ilkiv, O. (2022). The main pedagogical aspects of the formation of professional competence of students of physical culture. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15(34), e16974. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.16974>

7. Ivani, I., Vertel, A., Zlenko, N., Butenko, V., & Biler, S. (2020). Competence and Professional Skills in Training Future Specialists in the Field of Physical Education and Sports. *Propósitos y Representaciones*, 8 (SPE2), e690. Doi: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.690>

15. Інформаційні ресурси

1. https://kgpa.org.ua/?page_id=277